

Foto Ingeborg Egebjerg

Sluttrapport

PROSJEKT: «SAMTALER MED BARN I ASYLKJEDEN»

Per Ole Tomassen, prosjektleder /Ingeborg Egebjerg, leder faggruppen

Innhold

1.	Bakgrunn for prosjektet	2
2.	Prosjektets målsettinger og organisering	2
2.1	Målsettinger	2
2.2	Prosjektets organisering	2
3.	Kartlegging	4
4.	Innholdskomponenter i programmene	4
4.1	Fellesprogram	5
4.2	Etatsspesifikt program	5
4.3	Veilederprogram	6
4.4	Oppsummering av prosjektets faglige kjernekomponenter	7
5.	Støtte til implementering	7
6.	Deltakernes evaluering av prosjektet	8
6.1	Fellesprogrammet	8
6.2	Etatsspesifiktprogram	9
6.3	Veilederprogrammet	13
7.	Implementering	15
8.	Utfordringer og suksessfaktorer i prosjektet	17
8.1	Utfordringer	17
8.2	Suksessfaktorer	18
9.	Anbefalinger videre	18

1. Bakgrunn for prosjektet

Politiets utlendingsenhet (PU), Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) fikk i 2017 bevilget midler til å styrke den barnefaglige kompetansen. Kjeden har samarbeidet tett om flere tiltak, blant annet prosjektet «Barn i asylkjeden A-Å» hvis formål var å øke den barnefaglige kompetansen i de tre etatene, samt bidra til mer helhetlig tilnærming i hele asylkjeden. Det var en ambisjon å sikre barneperspektivet i hele saksløpet, blant annet ved å øke kompetansen i gjennomføring av barnesamtaler.

Stiftelsen R-Bup fikk forespørsel om å bidra til kompetanseutviklingen, og sommeren 2018 inngikk utlendingsmyndighetene og Stiftelsen R- Bup en avtale om å gjennomføre et omfattende kompetanseprogram for de tre etatene. Kompetanseutviklingen ble organisert som et prosjekt under navnet «Samtaler med barn i asylkjeden». Den foreliggende sluttrapporten beskriver prosjektets leveranser, hvordan de er evaluert, hvilke utfordringer vi har møtt og sentrale suksessfaktorer. Til slutt presenterer vi noen anbefalinger for videre arbeid.

2. Prosjektets målsettinger og organisering

2.1 MÅLSETTINGER

Hovedformålet med dette prosjektet var å sikre at barn og unge møter trygge og ivaretagende voksne gjennom hele asylkjeden. De mer konkrete målene for prosjektet var følgende:

- Økt **kompetanse** i utlendingsforvaltningen om samtaler med barn, sett i helhetskontekst av asylprosessen.
- Bidra til at utlendingsforvaltningen får **felles samtalemotodikk og tilnærming/forståelse**, bruker samme begreper og ser de ulike trinnene i en asylprosess i sammenheng.
- Gi medarbeidere **verktøy** for samtaler slik at barnet kan snakke fritt og med egne ord i møte med utlendingsforvaltningen. Noen verktøy for dette vil være økt kunnskap om barns responser under stress, kunne tilpasse samtalen til barnets alder og forberedelse til intervjuer.

2.2 PROSJEKTETS ORGANISERING

Utlendingsmyndighetene hadde rollen som prosjekteier og var representert gjennom en styringsgruppe sammensatt av ledere og fagspesialister i de tre etatene. For å skape sammenheng og kontinuitet i de barnefaglige prosjektene ble dette prosjektet lagt inn under styringsgruppen for prosjektet Barn i asylkjeden A-Å. Det ble gjennomført 4 møter med styringsgruppen i perioden fra august 2018 til juni 2019.

Prosjektgruppen ble satt sammen av tre oppnevnte barnefaglige koordinatorene i de tre etatene pluss seks personer fra Stiftelsen R-BUP. Prosjektgruppens deltakere var:

- Per Ole Tomassen, prosjektleder RVTS øst
- Ingeborg Egebjerg, leder faggruppa R-Bup,
- Malin Trædal Flem, prosjektkoordinator R-Bup,
- Christine Dahl, UNE
- Solgunn Flatebø Solberg, UDI
- Thale Moen, PU
- Gunnar Eide, RVTS sør
- Hanne Rosten, RVTS øst (frem til oktober 2018)
- Ida Svantorpe, R-Bup.
- Jessica Harnischfeger, RVTS øst (fra oktober 2018)

Prosjektgruppen hadde overordnet ansvar for planlegging og gjennomføring i tråd med avtalen samt gi støtte til implementering. Prosjektgruppen hadde syv møter i prosjektperioden.

Faggruppen hadde ansvar for utarbeidelse av det faglige innholdet i leveransene samt gjennomføring av undervisningen.

Faggruppen var satt sammen av følgende spesialrådgivere fra Stiftelsen R-Bup:

- Ingeborg Egebjerg, gruppeleder, R-Bup
- Gunnar Eide, RVTS sør
- Hanne Rosten, RVTS øst (første semester)
- Ida Svantorpe, R-Bup
- Jessica Harnischfeger, RVTS øst

Prosjektleder deltok også på møter i faggruppen.

Andre faglige bidragsyttere i prosjektet: Torun Fladstad, RVTS sør, Nina Tangaard Lomeland, RVTS sør og Inge Håvard Bergdal, RVTS sør, Anne Kirsti Ruud, Lovisenberg sykehus, Hildegunn Selle, privatpraktiserende psykolog, Helen Christie, R-Bup.

Hver etat opprettet en **referansegruppe** bestående av rundt 8-11 personer som skulle representere målgruppene for programmet samt det barnefaglige perspektivet i etatene. Referansegruppens rolle var å gi råd og tilbakemeldinger om opplæringsprogrammets innhold og form. Fellesprogrammet ble presentert i sin helhet for referansegruppene forut for gjennomføring slik at vi var sikre på at innholdet traff behovene i målgruppen.

3. Kartlegging

Det ble gjennomført en omfattende kartlegging i de tre etatene før innholdet i undervisningsprogrammene ble utarbeidet. Formålet med kartleggingen var å forstå mer av kontekst, arbeidsformer, organisasjonskultur og nivået på den barnefaglig kompetanse slik at vi kunne skreddersy undervisningen best mulig.

Kartleggingen ble gjennomført ved hjelp av dokumentstudier, opplæring om asylkjeden fra representanter fra etatene, 5 fokusgruppeintervjuer a 1,5 timer, observasjon/bisitting i 3 registreringsamtaler i PU, 2 asylintervju i UDI og ett nemndmøte i UNE. Videre deltok vi på en omsorgskontroll i et mottak for enslige mindreårige asylsøkere og vi besøkte Haraldvangen utreisesenter.

Intervjuene og observasjonene ble oppsummert og dannet et godt fundament for utarbeidelse av innhold i de ulike programmene og ga oss verdifull kunnskap om etatens virke. Den ga oss konkret innsikt i hvilke barnefaglige problemstillinger og dilemmaer ansatte møter, hvordan barnesamtaler og barnefaglige vurderinger gjennomføres og ikke minst hvilke barnefaglige problemstillinger som var viktig å berøre i undervisningen. De ga oss også innsikt i organisasjonskulturelle forhold.

4. Innholdskomponenter i programmene

Det faglige innhold i programmet hadde som overordnet siktemål å øke kompetansen i utlendingsforvaltningen i samtaler med barn, sett i helhetskontekst av asylprosessen. Utlendingsforvaltningen ønsket at prosjektet skulle bidra til at de tre etatene fikk en felles samtalemotodikk og forståelse. Dels gjennom bruk av de samme begreper, og dels ved å se sammenhengen i de ulike trinnene i en asylprosess. Intensjonen var videre å gi deltakere konkrete verktøy for samtaler med barn, unge og deres foreldre i asylprosessen.

Det ble valgt en overordnet modell for undervisningen som inneholdt tre trinn i læringsprosessen: Kunnskap om hvordan verdier og holdninger er grunnsteinen i all kontakt, og nødvendigheten av å kjenne til barneperspektivet, eget verdisett, den organisasjonskultur det jobbes innenfor samt profesjonalitet og rolleforståelse. Andre trinn tok sikte på å gi deltakerne en grunnforståelse som må ligge i bunn for samtaler med barn og ungdom. Disse elementer ble lagt til fellesprogrammet som beskrives nedenfor. Det tredje trinn ble der jobbet konkret med samtalemotodikk ut i fra prosjektets samtalemodell. Dette var hovedinnholdet i det etatsspesifikke programmet.

I tillegg til den etatsspesifikke undervisning ble en gruppe av deltakerne valgt ut til å delta i en tre og en halvdags dagers veilederutdanning, som hadde som mål å gi deltakerne metodiske verktøy for å få til kollegaveiledning.

4.1 FELLESPROGRAM

Fellesundervisningens faglige innhold fordelte seg på to dager, der undervisningsformen var forelesninger, dialog i plenum, summegrupper og film illustrasjoner. Første tema var barneperspektivet i møter og samtaler. Dette ble belyst gjennom særlig fokus på kontaktetablering, og forståelse av barneperspektivet der empatisk identifikasjon med barnet, barn og troverdighet, og det å romme det doble perspektivet ble løftet frem.

Barnesamtalen fremhevet betydningen av relasjon som sentrale prinsipper for kommunikasjon, og la vekt på kunnskap om barns språk og barns formidlings måter. Forelesningen gav mange konkrete eksempler på samtaler med barn på ulike alderstrinn i vanskelige livssituasjoner

Dagens andre tema var stress og regulering. Presentasjonene ønsket å gi deltakerne en forståelse av hva stress er, hvordan stress påvirker oss og hvordan vedvarende stress kan gi reaksjoner som skaper traumer og dårlig omsorg. Toleransevinduet og det å jobbe med regulering og stabilisering i traumebevisst omsorg ble også gjennomgått.

Fellesundervisningens andre dag satte kultur og kommunikasjon i kontekst som dagens første tema. Her ble erfaringsbasert kunnskap presentert gjennom intervju med en afghansk gutt. Det dynamiske kulturbegrepet, og spørsmålet om hvordan relasjonen påvirkes av makt og kulturforskjeller mellom barn/ungdom og etatenes voksne ble dratt inn. Forelesningens hensikt var å legge til rette for å forstå hvordan kommunikasjon og forståelse alltid preges av de kulturelle referanserammer vi alle er en del av.

Andre tema hadde til hensikt å øke deltakernes forståelse av foreldre og andre omsorgspersoners rolle for ivaretagelse av barnet i ulike kontekster i asylkjeden. Det å vite om betydningen av at barns velbefinnende er avhengig av at foreldrene har det bra nok, og gi konkret kunnskap om hvordan medarbeidere i utlendingsmyndighetene kan reagerer til beste for barn og foreldre dersom situasjonen er krevende. Tre områder ble tatt frem i kartleggingsfasen som spesielt utfordrende, og forelesningen gjennomgikk mulige forståelser og reaksjonsmåter i disse situasjoner: dels når foreldre ikke har informert barnet om familiens situasjon, dels når foreldre selv trenger reguleringsstøtte og endelig i overgangssituasjoner som kan være stressfremkallende for barn og foreldre.

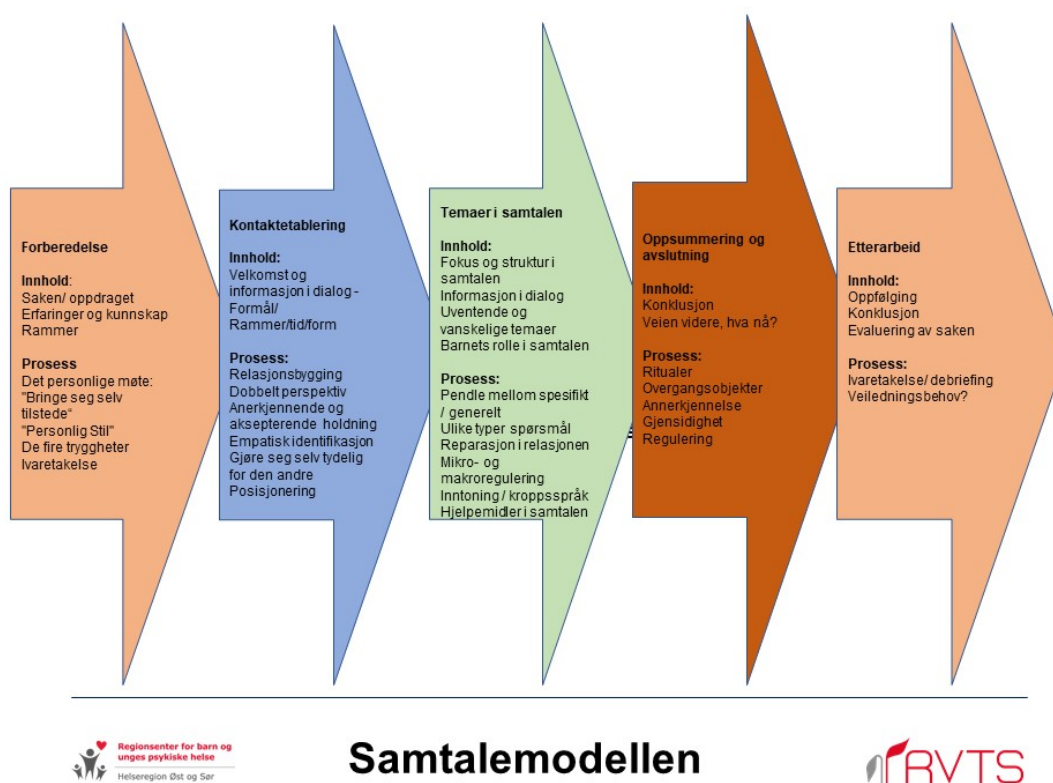
Fellesundervisningen ble avsluttet med en øvelse der deltakerne skulle analyserer en samspillssituasjon på video ut i fra kunnskapen presentert på begge undervisningsdagene.

4.2 ETATSSPESIFIKT PROGRAM

Hver av etatene var samlet for tre undervisningsdager med kortere teoretiske innlegg og mye øvelser, refleksjon og rollespill i små grupper, med rådgivere fra Stiftelsen R-Bup som gruppeledere.

Opplegget var lagt opp etatsspesifikt etter informasjon fra kartleggingsfasen, sentrert om en felles samtalemødel. Modellen har fem faser som ble rammen for undervisningen, der hvert element inneholdt både innholds- og prosess elementer. Bolkene i undervisningen var: (1) forberedelse til samtaler med barn og ungdom, (2) kontaktetablering, (3) temaer i samtalen,

(4) oppsamling - avslutning og (5) etterarbeid. Den etatsspesifikke undervisning inneholdt også en halv dag om profesjonell selvivaretagelse der formålet dels var å formidle kunnskap om tegn på belastninger i arbeidet med asylsøkere og dels å gi inspirasjon til mestringstrategier for den enkelte.

Figur 1

4.3 VEILEDERPROGRAM

Veilederopplæringen strakte seg over tre og en halv dag. Målsettingen var å gi veiledergruppen konkrete ferdigheter til å veilede ut fra en selvstendigjort praksis, gjennom å gi deltakerne kunnskap om veilednings- og rådgivnings metodikk. Intensjonen var at deltakerne i etterkant av programmet kunne igangsette støttende praksis for kollegaer relatert til barn, ungdom og familier.

Det ble valgt to veiledningsmetoder; GROW modellen og Reflekterende Team modellen.

Begge modellene ble presentert og deltakerne jobbet med modellene gjennom øvelser og erfarings basert læring. Det var lagt opp til praksis mellom undervisningsdagene, der deltakerne på en strukturert måte måtte samle praksiserfaringer med kollegaer som ble brukt i undervisningen. Veilederprogrammet hadde et avsluttende tema om videreføring og implementering av prosjektets kunnskap på egen arbeidsplass.

4.4 OPPSUMMERING AV PROSJEKTETS FAGLIGE KJERNEKOMPONENTER

Ansatte i utlendingsforvaltningen gir uttrykk for at de opplever flere dilemmaer i arbeidet med å skulle ivareta hensynet til barnets beste samtidig som de skal ivareta administrative og juridiske bestemmelser. Prosjektet har prøvd å legge til rette for kunnskapsbasert undervisning i hvordan møtet med barn og ungdom kan ivaretas innen de rammer som er lagt. Gjennom refleksjoner og faglige diskusjoner ble det stadig tydeligere at noen dilemmaer ikke kan løses, men må håndteres som en naturlig del av jobben. De faglige innlegg la opp til å presentere og diskutere noen av disse dilemmaene og hvordan de kunne håndteres.

Et bærende faglig element i hele forløpet har vært nødvendigheten av den empatiske identifikasjon med barnet; betydningen av barneperspektivet og det å kunne møte det enkelte barn som subjekt med egne tanker og følelser. En vei til å gjøre dette er gjennom refleksjon over egne holdninger og forforståelser.

Ivaretagelse av det enkelte barn, uansett hvilken fase i asylkjeden man møter det i, avhenger av kompetanse til relasjonsbygging. Kurset har gitt kunnskap om hvordan håndtere ulike temaer i en samtale samtidig som man har hatt fokus på hvordan opprettholde god kontakt og en tillitsfull relasjon. Det å vite om og forstå hva som skaper trygghet hos barn er en forutsetning for å få til gode samtaler. Dette innebærer også kompetanse på å kunne stille gode spørsmål og oppøve evnen til å lytte.

Når en skal møte barn og ungdom forutsetter det kunnskap om de utviklingsoppgaver den enkelte står i, i kraft av sin alder. Toleransevinduet ble introdusert som en måte å forstå barns uttrykk i stressreaksjoner, og som bakgrunn for hvordan barnet best kan støttes og reguleres når de har behov for det. Det ble vektlagt kunnskap om hvordan regulering kan skje på forskjellige nivåer; mentalt, følelsesmessig og sansemessig.

5. Støtte til implementering

Implementeringsstøtte til etatene inngikk som del av avtalen mellom Stiftelsen R-Bup og etatene. Implementering er her forstått som; *alle planlagte aktiviteter som skal bidra til å omsette kunnskap til praksis i tjenestene*. Vi har hatt flere innfallsvinkler til arbeidet med implementering og har forsøkt å styrke noen av de elementene vi erfaringsvis vet er viktige for implementering av kunnskap.

- Egen avtale hvor stiftelsen R-BUP og etatene forpliktet seg til å arbeide med implementering.
- Variert og skreddersydd undervisning til de ulike etatene med vekt på ferdighetstrening
- Opplæring av 35 interne veiledere som var tenkt brukt i implementering og vedlikehold av kompetansen
- To ledersamlinger med implementering, ledernes rolle og implementeringsplaner som tema.
- Kobling av prosjektet til andre barnefaglige prosesser i etatene.

Vellykket implementering er ofte et resultat av langvarig innsats og vår rolle var å gi råd og kunnskap til lederne, samt bidra til planlegging og iverksetting av implementeringsaktiviteter.

6. Deltakernes evaluering av prosjektet

I dette kapittelet presenterer vi deltakernes vurderinger av de tre undervisningsprogrammene.

Det er flere måter å evaluere effekten av kompetanseutvikling på. En mye brukt modell er Kirkpatrick's nivåmodell¹ som sier du kan måle resultater av læring på fire ulike nivåer. Den mest utbredte evalueringsformen er å måle deltakernes subjektive reaksjoner på programmet/tiltaket, men disse sier ikke noe om effekter på de tre andre nivåene. I den grad vi evaluerer på læringsnivå og atferdsnivå er det deltakernes egenrapporteringer som er lagt til grunn. Dette er imidlertid ingen sikker kilde og vi er derfor tilbakeholdne med å konkludere om hvilken effekt opplæringen har hatt på læring og adferd. Vi har ikke tatt mål av oss å måle effekter på organisasjonsnivå da disse effektene trolig vil vise seg på lengre sikt.

Nivå	Hva måles
1. Meningsnivå	Deltakernes subjektive reaksjoner på programmets innhold, utforming og gjennomføring. Hensikten er å kartlegge deltakerens tilfredshet med programmet.
2. Læringsnivå	Deltakernes grad av læring, dvs. hvilke ferdigheter deltakerne besitter etter endt program
3. Atferdsnivå	Deltakernes grad av endret atferd tilbake på jobb. Med andre ord om læringen fra programmet blir anvendt i praksis
4. Organisasjonsnivået	Grad av organisatoriske effekter, dvs. hvilken nytte virksomheten har hatt av programmet, eks. bedret kvalitet

Figur 2

6.1 FELLESPROGRAMMET

Evalueringsdata fra Fellesprogrammet ble hentet inn gjennom en enkel prosess på siste samling og alle deltakerne skrev ned hva de opplevde som nyttig og hvordan de opplevde kvalitet og innhold i opplæringen. Svarene ble deretter diskutert i etatsvise grupper og skrevet ned.

Sett fra faggruppens side var hovedutfordringen med fellesprogrammet å treffe de ulike behovene i de tre etatene, samt forskjeller i kunnskapsnivå hos deltakerne. Tross disse utfordringene ble programmet svært positivt vurdert. De positive tilbakemeldingene fremhevet først og fremst den konkrete nytteverdien og at innholdet var praksisnært og

¹ Kurt, S. "Kirkpatrick Model: Four Levels of Learning Evaluation," in *Educational Technology*, October 24, 2016. Retrieved from <https://educationaltechnology.net/kirkpatrick-model-four-levels-learning-evaluation/>

godt tilpasset etatene, videre at det ble presentert konkrete verktøy og eksempler de kunne bruke i tjenesten. Det ble gitt overveiende positive tilbakemeldinger på bruk av varierte læringsmetoder og foredragsholderens evne til å relatere temaene til deltakernes virkelighet. Det var få kritiske kommentarer, men som forventet kom det enkelte kommentarer på at noe av stoffet ble for grunnleggende. UDI bemerket blant annet at temaet om *kultursensitiv kommunikasjon* ble for elementært. Det kom også noen enkeltkommentarer på at enkelte tema ikke opplevdes tilstrekkelig matnyttig for arbeidsoppgavene de hadde. Noen representative kommentarer er tatt med:

«Veldig bra opplegg 😊. Kjempefint med psykologisk bakgrunn. Jeg tenker at alle saksbehandlere i UDI bør få den opplæring. Dette gjelder ikke kun samtaler med barn, men alle intervjuer. Kjempe nyttig med toleransevinduet. Takk for meg 😊»

«Helt fantastisk bra kick off for dette opplegget. Veldig imponert over hvordan dere klarte å formidle kjennskap til forvaltningen og sentral teori relevant for alle.»

«Øktene før lunsj var lite treffende for oss, for grunnleggende. Vi var usikre på om man hadde kjennskap til hva vi faktiske jobber med, og hvordan. Mer konstruktivt og relevante «tips» osv etter lunsj.»

6.2 ETATSSPESIFIKTPROGRAM

De etatsspesifikke programmene hadde som hovedmål å formidle kunnskap om hvordan samtale med barn og å trene på konkrete samtaleferdigheter. Programmet var lagt opp rundt samtalemodellen som er presentert i fig 1, men ble tilpasset konteksten for de ulike samtalesituasjonene i de tre etatene. Det ble f. eks gjort et skille mellom strukturerte og ustrukturerte samtale situasjoner.

De etatsspesifikke programmene ble evaluert gjennom besvarelser på et spørreskjema og fem fokusgruppeintervjuer hvor resultatene fra spørreskjemaene ble utdypet. I tillegg har vi hentet informasjon fra tilbakemeldinger og samtaler vi har hatt underveis med målgruppen. Spørreskjemaet hadde 18 spørsmål hvor respondentene markerte grad av enighet til en påstand på en skala fra 1-6, hvor 1 var «helt uenig» og 6 «helt enig». Enkelte av spørsmålene ble stilt bare til en eller to av etatene og alle spørsmålene er derfor ikke besvart av alle.

På grunn av vansker med datasystemene var det flere som ikke greide å svare på spørreskjemaene, noe som var medvirkende til at svarprosenten ble lavere enn ønsket. Det var særlig UDI/ASA og PU som hadde lav svarprosent. Når vi sammenligner svarene fra spørreskjemaene med fokusgruppeintervjuene og ellers tilbakemeldinger vi fikk underveis har vi tro på at svarene er likevel tilstrekkelig representative for deltakergruppen. Svarprosenten fra etatene er gjengitt i tabell 1 nedenfor.

Svarprosent	
UNE	69 (18 personer)
UDI/ASA	35 (10 personer)
UDI/RMA	100 (8 personer)
PU	40 (19 personer)

Tabell 1

I tabell 2 under presenteres gjennomsnittene på de ulike spørsmålene. Resultatene viser at det er PU som gir de høyest gjennomsnittlige vurderingene med UDI/RMA som en god nummer to. UDI/ASA og UNE gir noe lavere vurderinger. Det går også tydelig frem at alle gir relativt gode vurderinger på innhold og hvordan undervisningen var lagt opp. Vi ser også at deltakerne skårer jevnt over høyere på tilegnelse av kunnskap enn ferdigheter. Forklaringen på dette ligger trolig både i selve innholdet i opplæringen og mulighetene til å få trent tilstrekkelig.

Spørsmål/påstand	Gjennomsnitt			
	UNE	PU	ASA	RMA
1. Programmet har medvirket til at jeg tenker nøyere gjennom hvordan jeg forbereder meg til et møte med et barn eller barn og deres familie/(eller omsorgskontroll)	4,4	5.8	4.7	5.2
2. Programmet har bidratt til at jeg er tryggere på hvordan jeg kan håndtere samtaler med barn, unge og deres familie	4.1	5.5	4.2	
3. Programmet har gitt meg konkrete tips til hvordan jeg kan håndtere samtaler med barn og unge	4.4	5.4	4.5	
4. Jeg har fått større bevissthet om hvordan jeg kan håndtere egen slitasje i jobben	3.4		4.1	4.3
5. Jeg har fått økte ferdigheter i hvordan takle uventede og vanskelige tema i samtaler med barn	3.5	5.2		
6. Jeg har fått mer kunnskap om hvordan jeg kan gi informasjon tilpasset alder og modenhetsnivå hos barn og unge	3.7	5.2	3.1	5
7. Jeg har fått økte kunnskaper om hvordan jeg kan bidra til å skape gode avslutninger på samtaler med barn og unge	4.2		4	4.9
8. Det jeg har lært vil medføre noen endringer i hvordan jeg legger opp og gjennomfører samtaler med barn og unge i min jobb.	3.8	5.7		
9. Innholdet i programmet var godt tilpasset vår etat	3.8	5.4	3.9	5.2
10. Programmet inneholdt god balanse mellom teori og praktisk trening	4.5	5.5	4.3	5.3
11. Jeg har hatt god nytte av det jeg har lært i programmet	3.9	5.5	4.3	5.1
12. Jeg har fått mer kunnskap om hvordan stress påvirker barn og unge	4.3	5.7	5	4.9
13. Programmet har bidratt til at jeg kommer til å høre barn oftere	2.8			
14. Jeg har fått økt kunnskap om hvordan jeg kan regulere stress hos barn og unge	4.1	5.2	4.6	
15. Jeg har fått økte ferdigheter i hvordan jeg kan regulere stress hos barn og unge	3.7	5.3	4.1	4.8
16. Jeg har fått mer kunnskap om hvilke faktorer som kan påvirke barn og unges evne til å fortelle	4.3	5.2	4.3	4.7
17. Jeg har fått større forståelse for betydningen av profesjonell selvivaretagelse i arbeidet med barn- og unge	3,5	5.3	4.5	4.3
18. Jeg har fått økte ferdigheter i å stille gode spørsmål	3.5	5.1	3.9	5.0
19. Kurset har bidratt til at jeg er tryggere på hvordan gjennomføre omsorgskontroll				4.6
20. Kurset har gitt meg flere konkrete tips til hvordan håndtere ulike situasjoner i en i omsorgskontroll				4.7
21. Jeg har fått økte ferdigheter i hvordan takle uventede og vanskelige tema i omsorgskontroll/intervju/samtaler med barn		5.2	3.9	4.3
22. Jeg har fått økte ferdigheter i hvordan jeg både gir informasjon og gjennomfører samtaler med vekt på dialog (dialogisk kompetanse)				5

Svarene indikerer videre at deltakerne fra UNE vurderte nytteverdien (3.9) av opplæringen noe lavere enn de andre etatene. Ti av gjennomsnittene fra UNE ligger mellom 3 og 4 og åtte ligger mellom 4 og 5. Ikke toppscore, men heller ikke dårlig. I fokusgruppeintervjuene

sjekket vi ut dette nærmere og deltakerne fra UNE forklarer skåren med at nemndlederne var delte i behovet for mer barnefaglig kompetanse. Det er også en diskusjon blant nemndlederne hvor mye egne samtaler med barna har betydning for utfallet av sakene og der var usikkerhet knyttet til om egne høringer av barn kan gjøre mer skade enn godt for barnet.

Tross dette fremhever respondentene likevel at det var flere elementer i programmet de har hatt nytte av. Her nevnes bl.a teknikker for regulering av stress, bruk av toleransevinduet og konkrete teknikker i kontaktetableringsfasen. De uttrykker at dette er kunnskap som kommer til nytte i flere sammenhenger. Programmet har videre bidratt til større bevissthet på hvordan de skal forberede seg til samtaler og de uttrykker større grad av trygghet på å gjennomføre samtaler med barn. Når vi ser på spredningen av svarene er også gledelig at 8 av respondentene fra UNE uttrykker at programmet vil medføre endringer i hvordan de legger opp samtaler med barn, unge og deres foreldre. Som det videre fremgår av resultatene har programmet ikke påvirket nemndledergruppen nevneverdig til at gruppen ønsker å høre flere barn. Dette var heller ikke målsettingen med programmet.

Det siste spørsmålet på skjemaet ga muligheter for fritekstkommentarer og alle respondentene fra UNE ga kommentarer. Kommentarene fra nemndlederne hadde høyere positiv valør enn det skårene på spørreskjemaet skulle tilsi, og vi har tatt med et par kommentarer vi mener er representative for synspunktene i gruppen.

«Veldig kunnskapsrike, flinke og motiverende kursholdere, men et slikt opplegg er ikke særlig praktisk/relevant for vår arbeidshverdag etter min mening. Uansett interessant og nyttig kunnskap å ha med seg, men altså mest til privat bruk»

«Alt i alt et meget nyttig, godt tilpasset og profesjonelt gjennomført kursopplegg hele veien! Jeg kan ikke se at det kunne vært gjort så mye bedre. Forfriskende med mange ulike kurs- og foredragsholdere. Det at jeg ikke har gitt full score på enkelte spørsmål skyldes at det er punkter jeg ser vi ideelt sett skulle ha jobbet enda mer med og på en mer detaljert og konkret måte. Kurset har uansett gitt et godt utgangspunkt å jobbe videre ut fra, og jeg håper vi kan dra nytte av teamet fra RVTS i fortsettelsen. Det har også vært verdifullt å dra nytte av de andre etatenes utfordringer og kunnskap. Dette er også noe vi bør holde tak i videre. Jeg føler meg privilegert som har fått ta del i dette, og har fått ekstra motivasjon for å jobbe videre med det barnefaglige.»

UDI/ASA har de fleste gjennomsnittsskårene mellom 4 og 5. Av de 18 scorene ligger fem scorerer mellom 3 og 4. Programmet har gitt større bevissthet rundt betydningen av å planlegge møtet med barnet, de har fått mer kunnskap om og ferdigheter i hvordan regulere stress, og har fått en høyere bevissthet om betydningen av å ivareta seg selv i jobben. Videre trekker de frem nytteverdien av å få eksempler på ulike virkemidler de kan bruke i samtaler, samt bedre kunnskap om hvordan hukommelse hos barn fungerer. ASA har en egen barnefaglig enhet som har mye kunnskap om de temaene det ble undervist i og ASA sin evaluering bærer litt preg av at de kanskje har høyere forkunnskaper enn de andre etatene. De etterlyser mer nyere forskning og enkelte mente at noe av stoffet var kjent fra tidligere og ikke gikk dypt nok. Noen av tilbakemeldingene fra ASA kommenterte også på at innholdet kunne vært enda mer tilpasset deres kontekst og flere ønsket mer fokus på eldre barn og enslige mindreårige asylsøkere.

Temaet selvivaretagelse ble godt mottatt hos alle etatene og det er tydelig dette er et tema som treffer både individuelt og på organisasjonsnivå. Evalueringen synliggjør at dette er

viktig tema også hos UDI og som det ifølge flere av deltakerne snakkes for lite om. Faren for utvikling av kynisme er tilstede og det er ifølge intervjuene viktig at saksbehandlere og ledere har kunnskap om temaet og er oppmerksomme på faresignalene. Det var et ønske om at temaet blir løftet mer fram i hverdagen. Nedenfor noen fritekstkommentarer fra ASA:

«Teori del var særlig nyttig for meg og jeg mener at dette er noe som alle saksbehandlere i UDI bør få tilbud om. Det var veldig fint å være sammen med PU og UNE under opplæring de første to dagene og høre om deres utfordringer. Siden jeg jobber i en enhet hvor vi ikke intervjuer barn (tilbakekall), var det litt for mye praktisk trening for min del.»

«Savnet mer teori og forskning»

«Jeg skulle gjerne lært mer om konkrete tips til hvordan man kan samtale med barn, og hvordan man kan håndtere vanskelige situasjoner/temaer. Vi hadde noe av dette, og det var veldig bra og nyttig. Jeg skulle imidlertid ønsket at det var mer fokus på dette i kurset. Jeg savnet også mer om hvordan vi kan snakke med barn i ulike aldersgrupper, og hvordan vi kan tilpasse informasjonen til ulike aldersgrupper.»

«Opplevde dag 1 som veldig interessant og spennende, og mye av det teoretiske hentet fra deres arbeid har vært interessant. Personlig synes jeg det alltid er vanskelig å overføre til en annen setting, at jeg ikke er så god å oversette det selv. Det jeg er bedre på å huske på er konkrete gode eksempler som gis som er direkte overførbart. derfor, noe jeg kanskje savnet var mer konkrete tips/forslag om hvordan å løse våre oppgaver i vår kontekst - med andre ord - hvordan ville dere ha lagt opp informasjonsinnhentning i en sak, på 1 dag, med det i mente at vi er nødt til å ta stilling til troverdighet og de mange ulike problemstillingene som vi har vært innom.»

RMA deltok med 8 medarbeidere. De fleste vurderingene de har gitt ligger mellom 4,5 og 5,3. Dette er en høy vurdering og de mener programmet var godt tilpasset deres avdeling. De fikk et spesialtilpasset opplegg og det var trolig lettere for kurslederne å være fleksibel i forhold til behov som oppstod underveis. Svarene sier at programmet har både påvirket hvordan de forbereder og gjennomfører omsorgskontrollene. De har fått økte ferdigheter i å stille åpne spørsmål og hvordan de kan gi informasjon i dialog med beboerne og tilpasset alder og modenhetsnivå. De uttrykker også at de har fått større kunnskap om hvordan stress påvirker barn og hvordan dette kan reguleres på en god måte. Flere trekker frem traumebevisst omsorg som veldig aktuelt og nyttig. Enkelte har endret på samtalemaler og flere sier i intervjuet at de har blitt tryggere på hvordan de kan legge opp samtaler med barn og ungdom. Innholdet ga dem også verdifull kunnskap som de kan bruke i veiledningen av ansatte på mottakene.

«Godt kurs med viktig og god informasjon samt beskrivelser av samtalemetodikker som er håndterbare»

«Jeg har fått mye mer kompetanse på samtaler med barn og også på veiledningen. Jeg bruker det konkret i arbeidet jeg gjør. Jeg har lært mye. Etter dette kurset står jeg et helt annet sted. Føler meg tryggere her som byråkrat, og også i kontakten med mottakene. Det at hele utlendingetatene har vært samlet har vært fint; har fått større respekt for det de andre gjør. At de andre har hodet i den retningen vi ønsker – at de prioritere dette.»

Deltakerne fra PU ga de høyeste vurderingene av alle. Ingen gjennomsnitt under 5 på skalaen. Deltakerne var i utgangspunktet svært motiverte og var den gruppen som klarest ga uttrykk for at de ønsket mer kunnskap om temaet. De mener kurset har medført at de planlegger og gjennomfører samtaler bedre og de gir de svært høy vurdering på nytteverdi av opplegget. De har fått konkrete tips til hvordan samtaler og kortere møter med barn kan gjennomføres. Respondentene mener opplegget har gitt både høyere kunnskap og

ferdigheter i hvordan håndtere stress hos barna og familiene. Toleransevinduet nevner de her som et spesielt nyttig verktøy. Det er også gledelig at de uttrykker at opplæringen har gjort dem tryggere på hvordan de kan håndtere ulike samtaler og møter med barna. Deres positive vurderinger gjenspeiles i sitatene nedenfor.

«Har fått mange tankevekkere som jeg vil ta med meg videre i mitt arbeid. Det var en god kombinasjon fag og trening, jeg fikk utrolig mye ut av å gjøre gjennomføre caser, og føle på meg hvordan det er å motta informasjon eller å bli intervjuet.»

«Har allerede benyttet meg av sansestimulering, inspirert av "Saft eksemplet". Men byttet saften ut med en liten nøkkel ved inkomstsamtalen der barna skulle visiteres. Dette ble en ice-breaker. Jeg er veldig takknemlig for å ha fått deltatt på dette kurset. Og at vi hadde noen dager sammen med alle etatene. Det å utveksle erfaringer tross forskjellige arbeidsoppgaver er veldig nyttig å vite. Ellers sitter jeg igjen med mye ny kunnskap og ferdigheter, som vil styrke mitt arbeid med barn og foreldre/omsorgspersoner. Veldig godt at dere også satt fokus på foreldrene, ved at vi styrker dem så styrkes også barnas tilværelse og trygghet i en veldig krevende livssituasjon/krise.»

6.3 VEILEDERPROGRAMMET

35 personer deltok i veilederprogrammet. Formålet med programmet var å gi veiledergruppen konkrete ferdigheter i veiledning og coaching av kollegaer. Mer bestemt var hensikten å dyktiggjøre deltakerne i hvordan de bruker kunnskap om veiledning og rådgivning til å igangsette støttende praksis for kollegaer relatert til barn, ungdom og familier. Gjennom opplæringen skulle de både få kunnskaper om veiledning som metode og ferdigheter i å utøve ulike veiledningsmetoder. Opplæringen var ferdighetsorientert og deltakerne fikk oppgaver hjemme som de skulle øve på. Deltakerne ble også her bedt om å svare på et spørreskjema etter avsluttet undervisning og samtlige av deltakerne svarte. Vurderingene er gjengitt nedenfor i tabell 3

Påstand/Spørsmål	Gjennomsnitt
1. Opplæringen inneholdt god balanse mellom formidling av teori og praktisk trening	5.2
2. Innholdet i veilederopplæringen har vært relevant for mitt arbeid	4.7
3. Jeg har fått kunnskap og praktisk erfaring med Grow modellen i individuell veiledning	4.8
4. Veilederprogrammet har gitt konkrete tips til hvordan jeg kan veilede en kollega	5.2
5. Veilederopplæringen har gitt konkrete tips til hvordan jeg kan koble sammen generell veiledningsmetodikk med spesifikk kunnskap fra de andre programmene	4.2
6. Jeg har opplevd at opplæringen kan være nyttig for jobben min	5.1
7. Jeg har fått kunnskap om hvordan man kan benytte reflekterende team i kollegaveiledning	5.2
8. Jeg har fått økt forståelse av rollen som veileder/mentor/ressursperson skal være i min jobbkontekst	4.6
9. Jeg har fått ferdigheter knyttet til bruk av reflekterende team, slik at jeg kan bruke det i praksis	5.1
10. Jeg har fått ideer til hvordan jeg kan jobbe med overføring av veilederkompetanse til hverdagspraksis	4.8

Tabell 3

Vurderingene fra deltakerne ligger mellom 4.2 og 5.2. Aller høyest vurdering gir de på selve pedagogikken hvor det er vekslet mellom teori og trening. De gir også høye vurderinger både på tilegnelse av kunnskap og ferdigheter. Det som skårer lavest er koblingen mellom barnefaglig substans og veiledningsmetodikk. Dette går også igjen i noen av fritekstkommentarene og i intervjuene.

«Jeg synes det er litt vanskelig å se sammenhengen mellom det barnefaglige, og veilederopplæringen, da metodene vi har lært i veilederopplæringen ikke nødvendigvis er knyttet til barnefag. På den annen side har vi lært noen verktøy som kan være nyttige i arbeidet generelt, og jeg føler at jeg har blitt mer bevisst på hvordan jeg kan gi råd og veilede kollegaer også i det private

Det er vanskelig + demotiverende å se hvordan en skal få prioritert å vedlikeholde metodene når ledelsen ikke har avklart hvordan implementeringen skal være. Dette burde vært avklart på forhånd for at vi bedre kan tenke, se hvordan det kan brukes på jobb. Hvis dette hadde vært på plass før oppstart så ville jeg også prioritert hjemmeleksene mer. Ellers: tip-top folk (Både kursholdere og deltakere) Har skapt rom for å være ærlig!

Veldig bra med fokus på konkrete metoder, og at man har fått vite om GROW-metoden er veldig interessant. Fin balanse mellom teori og oppgaver. God oppfølging fra kursholdere og bra engasjement skulle ønske litt mer oppfølging når vi hadde grupper den siste dagen.

Det som ble opplevd som den største svakheten ved veilederopplæringen var den manglende avklaringen av veilederrollen internt i de tre etatene. Dette ble etterspurt fra flere deltakere underveis i prosessen.

Oppsummert er de fleste deltakerne godt fornøyde med innholdet i de tre programmene, de beskriver mange gode læringsopplevelser og flere uttrykker at opplegget har hatt betydning for både deres kunnskap og ferdigheter og hvordan de vurderer betydningen av å ha et spesielt fokus på barna. Noen har allerede begynt med å overføre læringen til egen

jobbsituasjon, mens andre er bekymret over at de ikke får brukt kunnskapen og med det at den kan forsvinne.

7. Implementering

I vår tilnærming til arbeidet med implementering har vi bygget på anerkjent kunnskap om hvilke drivere som er viktige i en implementeringsprosess og hvilke elementer som bør være på plass i ulike faser av arbeidet. I vårt tilbud til etatene ønsket vi å bidra til at implementeringsarbeidet kom godt i gang og at den første fasen av implementeringen inneholdt aktiviteter som la et godt grunnlag for videre.

Implementering av ny kunnskap er lettere å få til når behovet for ny kunnskap er allment akseptert og kunnskapen er direkte relevant for jobben. Denne forutsetningen var ikke like sterkt tilstede for alle i målgruppen. Nemndlederne i UNE var delte i synet på hvor nyttig barnefaglig opplæringen ville være siden de gjennomfører få barnesamtaler og er usikre på betydningen av samtalene er for vedtaket i sakene. Dataene fra spørreskjemaene viser at bare en nemndleder har gjennomført flere enn ti samtaler de siste to årene, mens fjorten av atten nemndledere oppgir at de har gjennomført bare 1-5 barnesamtaler de siste to årene. Dette viser at mulighetene for å opprettholde ferdighetene er krevende dersom det ikke gjennomføres flere samtaler eller tilrettelegges for andre vedlikeholds aktiviteter. Behovet for barnefaglig kompetanse var tydeligere uttrykt av deltakerne i de to andre etatene, selv om UDI også var noe delte i synet på hva de hadde behov for og hvordan undervisningen burde vinkles. Muligheten for å praktisere var imidlertid bedre tilstede både i UDI og PU.

I den innledende fasen av prosjektet ønsket vi å etablere et veilederkorps som kunne bistå både med implementering, vedlikehold av kompetanse samt støtte for kollegaer i utfordrende saker. I tillegg ville vi trekke lederne med i arbeidet, gi dem kunnskap om implementering og understreke betydningen av ledelse av implementeringsarbeidet.

Veiledernes rolle i implementeringen ble ikke slik vi opprinnelig hadde tenkt. Vi burde ha bidratt til å klargjøre denne rollen mye tydeligere i starten av prosjektet. I ettertid ser vi rollen ble for lite problematisert og vi gikk ut ifra at etatene og vi hadde en felles forståelse for hva rollen skulle være. Dette viste seg ikke å stemme. Det var først et stykke ut i prosessen vi ble klar over at vi hadde ulik forståelse av rollen og at veilederne som var plukket ut ikke hadde noe mandat fra egen organisasjon. På nåværende tidspunkt har etatene løst denne problemstillingen på ulike måter. PU fortsetter opplæringen av veilederne slik at de kan fungere i en rolle som mentorer for nyansatte og andre på barnefaglige spørsmål. UNE har gitt veilederne en rolle som sparringspartnere og veiledere for andre nemndledere som skal gjennomføre barnesamtaler. I UDI inngår veilederne i allerede etablerte barnefaglige nettverk i avdelingene. I nettverkene sitter fagpersoner med særskilt kompetanse på barn, en av deres oppgaver er å veilede kolleger i egen enhet. Hvordan UDI har valgt å bruke veilederne videre har vi foreløpig ikke noe kunnskap om.

Vi har erfaring for at det er vanskelig å lykkes med implementering dersom lederne ikke involverer seg og tar eierskap til prosessene. Svært få av lederne deltok på undervisningen sammen med de ansatte og lederne hadde derfor relativt begrenset innsikt i hva

opplæringen inneholdt. For å involvere lederne ble det gjennomført to seminarer/møter med ledere fra relevante enheter. Hovedformålet var å gi faglig input på implementering, informere om innholdet i opplæringsprogrammene og trekke lederne med i implementeringsarbeidet. Vårt generelle inntrykk var at lederne, med noen unntak, var noe distanserte til prosjektet. Ledernes involvering og engasjement ble også etterlyst flere ganger av deltakere underveis i programmet. For det videre implementeringsarbeidet vil etter vår vurdering ledernes engasjement være en kritisk og nødvendig faktor for å lykkes.

Uklarheter rundt veilederrollen, lederens tilbakeholdenhet og enkelte tilbakemeldinger om begrenset nytteverdi gjorde at bekymringer knyttet til manglende implementeringen ble tatt opp i eget møte med styringsgruppen. Styringsgruppens representanter tok da denne problemstillingen videre inn i linjen for å legge større trykk på arbeidet internt.

Implementering av kunnskap krever som regel innsats over lang tid og implementeringsaktivitetene i vårt prosjekt kan ikke sees isolert fra andre aktiviteter som er iverksatt i forbindelse med Barn i asylkjeden A-Å. Etatene har flere aktiviteter på gang og som etter vår vurdering vil styrke implementeringen av både generell barnefaglig kompetanse og mer spesifikke samtaleferdigheter. De tre barnefaglige koordinatorene i prosjektgruppa har vært viktige pådrivere i implementeringsarbeidet. De har hatt helhetsblikket, holdt temaet varmt, koordinert aktiviteter og vært pådrivere internt.

PU har utarbeidet en egen barnefaglig veileder som skal implementeres og som ble presentert og jobbet med på en av våre ledersamlinger. Trolig vil de aktivitetene som skal iverksettes for å implementere veilederen også bidra til implementering av dette prosjektets kjernekomponenter og vise versa. Stiftelsen R-Bup er involvert i flere av aktivitetene. Konkret har **PU** planlagt følgende:

- Obligatorisk årlig opplæring for møteledere på Fellesenhet for Id –avklaring og etterretning. Arbeid med implementering av veilederen.
- Utarbeide opplæringsfilm vedrørende pågrepelse og uttransport. Bygger på innholdet i veilederen
- Presentasjoner og diskusjoner av veilederen i alle avdelinger i PU. Kartlegge og diskutere med enhetene hvordan de kan bruke veilederen
- Etablering av barnefaglig nettverk hvor tema på første møte blir implementeringsarbeidet ut i de ulike avdelingene.
- Ny opplæringsrunde sammen med UDI/UNE- og tilsvarende etatsspesifikt program som ble gjennomført sist. Gjennomføres av Stiftelsen R-BUP
- 10 dagers opplæringsprogram for barnefaglige mentorer. Gjennomføres av stiftelsen R-BUP

UDI har også flere aktiviteter på gang og som forankret i direktørmøtet:

- Opprette egen ressurside for barnefaglig kompetanse i UDI skolen
- Obligatoriske opplæringsaktiviteter
 - Fellesopplæring om barns utvikling og sårbarhet, selvivaretagelse, Gjennomføres av Stiftelsen R-BUP
 - E-læringskurset og den medfølgende veilederen
 - Foredrag fra Riksadvokatene om barnets beste vurderinger
 - Opplæringsfilm i samtaler med barn
- Bruke e-læringskurset Barns beste i enhetsmøter og faglige diskusjoner

- Barnefaglige læringsmål tas inn i kompetansekortene i medarbeidersamtalene
- Kvalitetsmålinger på barnets beste vurderinger i vedtakene.

UNE trekker veilederne aktiv med i den videre implementeringen. De fem nemndlederne som har fått veilederopplæring vil få et særlig praktisk ansvar for oppfølging og vedlikehold av kompetansen når det gjelder nemndledernes samtaler med barn. Veilederne skal blant annet ha møter med nemndledere som skal ha barnesamtaler. Slike møter skal avholdes både i forkant og etterkant av samtalen for å utveksle erfaringer og styrke kompetansen til hele nemndledergruppa. Nemndlederne kan videre bruke videoopptak av barnesamtalen i kompetanseutviklingsøyemed, forutsatt at foreldrene til barnet samtykker til dette. Etter avtale kan UNEs rådgivende barnepsykolog overvære samtalen og ha en gjennomgang med nemndlederen i etterkant av samtalen.

Alle nemndlederne i UNE kan gjennomføre samtaler med barn i nemndsmøter eller saksforberedende møter. En nemndleder fra veiledergruppa kan også gjennomføre samtalen på vegne av ansvarlig nemndleder via lyd- og bildeoverføring fra barnerommet. Det vil bli forsøkt lagt til rette for at nemndlederne i veiledergruppa opparbeider seg erfaring ved at de gjennomfører et antall barnesamtaler i en periode. Veiledergruppa får også et spesielt ansvar for andre kompetansehevende tiltak rettet mot nemndledergruppa, f.eks. invitere eksterne foredragsholdere og forberede nemndledernes årlige møteforum om høring av barn. For øvrig følger UNE opp videre med mer generelt arbeid knyttet til retningslinjer, rutinebeskrivelser, kompetansetiltak for saksbehandlere og gjennom barnefaglig nettverk.

Det er planer om å iverksette mange gode implementeringstiltak i etatene og vi har tro på at disse tiltakene i sum vil gi en positiv effekt på den barnefaglige kompetansen. Det ville styrke implementeringen ytterligere dersom implementeringstiltakene formaliseres sterkere og følges systematisk opp gjennom linja.

8. utfordringer og suksessfaktorer i prosjektet

8.1 UTFORDRINGER

Det har både vært utfordrende og interessant å gjennomføre et prosjekt der den psykologiske og omsorgsorienterte forståelsen møter den juridiske og forvaltningsmessige logikken. Vi arbeider i to ulike kontekster og det har enkelte ganger vært utfordrende å oversette erfaringer fra en kontekst til nyttig kunnskap i en annen kontekst.

God kontekstforståelse er en forutsetning for å drive god opplæring og vi visste innledningsvis at det kunne bli en utfordring å overføre vår kunnskap inn i utlendingsmyndighetens kontekst. Det var derfor viktig for oss å forstå rammebetingelsene deltakerne jobbet under og få konkret innsikt i deres jobbhverdag. Det innledende kartleggingsarbeidet ga oss god nok innsikt til at vi forstod hovedlinjene i arbeidet og kunne hente eksempler fra deres jobbhverdag.

I selve undervisningen ble det en utfordring at målgruppene hadde veldig ulike behov samtidig som deltakerne hadde ulike forhåndskunnskaper om barnefaglige temaer. Dette

forble en utfordring gjennom hele programmet, men etter evalueringene å dømme greide vi å imøtekomme dette tilfredsstillende.

Implementeringen er nesten alltid det som er mest krevende i denne type prosjekter, både fordi vi ikke har samme grad av kontroll på betingelsene og fordi det krever et langsiktig og planmessig arbeid fra etatene. Konkret har det vært utfordrende å få nødvendig lederforankring og få designet implementeringsaktiviteter som faktisk ville bidra til å gi høyere barnefaglig **samtalekompetane** i de tre etatene.

8.2 SUKSESSFaktorER

Vi mener at prosjektet har vært vellykket. Deltakerne rapporterer om økt kunnskap og økte ferdigheter, men som i de fleste andre prosjekter er der også forhold i dette prosjektet som kunne vært bedre gjennomført og som er omtalt flere steder tidligere. Her vil vi trekke frem noen av faktorene vi mener har bidratt sterkest til at prosjektet ble vellykket.

Den innledende kartleggingen var en viktig forutsetning for å kunne løse oppdraget på en god måte. Den ga oss helt uvurderlig kunnskap om etatene og den bidro også til å skape tillit mellom oss som leverandør og deler av målgruppen.

Det har videre vært en suksessfaktor at målgruppen ble trukket tidlig inn i utformingen av undervisningen slik at vi kunne forstå og tilpasse innholdet til de behovene de hadde. Gjennomføringen av en «generalprøve» for fellesprogrammet var også medvirkende til å skape eierskap til innholdet, vi ble trygge på at vi hadde truffet og det synliggjorde at vi hadde lyttet til behovene i målgruppen

Selve undervisningen har også vært en av suksessfaktorene. Et program som dette står og faller med innholdet og formen på undervisningen. Vi har hatt gode forelesere og har greid å etablere et godt og trygt læringsmiljø for deltakerne. Dette er påpekt flere ganger av deltakerne.

Vi har hatt en prosjektorganisasjon som har samarbeidet godt i hele prosjektløpet og det har vært en styrke at de barnefaglige koordinatorene i etatene har vært med i prosjektgruppa. Dette har gjort kommunikasjonen effektiv og det har sikret større helhetsforståelse i forhold til andre barnefaglige aktiviteter. De har også gjort en god jobb inn i egne etater med å holde den barnefaglige fanen høyt. Styringsgruppen har også bidratt positivt og vært lydhør når det var problemstillinger som burde tas videre og inn i linjen.

9. Anbefalinger videre

Etatene har mange gode barnefaglige aktiviteter på gang og det er høy bevissthet i etatene om behovet for å heve den barnefaglige kompetansen. Med bakgrunn i våre erfaringer og evaluering fra deltakerne i prosjektet har vi noen anbefalinger videre.

1. For å fullt utbytte av veiledernes/mentorenes kompetanse framover bør etatene klargjøre rollen enda tydeligere og formalisere hvordan veilederne kan benyttes i enhetene eller på tvers av enheter.
2. Etatene bør ha en plan for hvordan kompetansen skal vedlikeholdes for dem som har fått opplæring.
3. Implementeringsarbeidet bør monitoreres og følges opp systematisk på alle avdelinger og enheter. Det bør inn i kompetanseplaner og rapporteres på.
4. Ledere med ansvar for ansatte som jobber med belastende saker bør få tilført kunnskap om hvordan de som ledere kan forebygge og håndtere belastninger hos ansatte.
5. Der det gjennomføres få barnesamtaler f. eks UNE bør man vurdere om en form for spesialisering i barnesamtaler vil være hensiktsmessig.
6. Etatene har mange ulike arenaer og virkemidler de kan benytte for implementering og vedlikehold av kunnskap, eksempelvis barnefaglig nettverk, overlapp, fagmøter, kvalitetsmålinger i saker, bisitting, ekstern veiledning, enhetsmøter mm. Etatene trenger ikke nye arenaer, men kan bli flinkere til å bruke de allerede eksisterende arenaene mer systematisk.
7. Utvikle enda bedre samarbeid og informasjon langs asylkjeden, både på tvers av etatene og innad i den enkelte etat slik at de ulike ledd i kjeden har enda større muligheter til å trygge og redusere stress for barn og deres familier.